

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.26 (3386) ●

● ЧАЦВЕР, 17 ЛІПЕНЯ, 2014

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Гасцінная гаспадыня
 Больш за 20 гадоў падтрымлівае сувязі з беларусамі замежжа
Галіна Навіцкая Стар. 2

Келіх лідскай настальгіі
 У жыхароў і гасцей Ліды з’явілася месца, дзе вандруюць у атмасферу 60-х. Тыповую кватэру-“хрушчоўку” са знаёмымі нам з дзяцінства рэчамі можна пабачыць у гістарычна-мастацкім музеі. **Стар. 3**

Захапляцца, слухаць і любіць
 Нататкі пасля паездкі на Палессе, у Дастоева, дзе было родавае памесце Дастаеўскіх **Стар. 4**

ЗЕМЛЯКІ

Дарагі падарунак

Цёплай была сустрэча з землякамі-беларусамі ў Піцеры, на беразе Фінскага заліва

Землякоў з Мінска сустрэў у Парку 300-годдзя Санкт-Пецярбурга: там праходзіў фэст “Славянскі кірмаш”. Сабралася шмат творчых гуртоў і майстроў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва з 10 рэгіёнаў Расіі, а таксама Беларусі, Украіны. Ладзіў фэст Палац творчасці дзяцей і моладзі “Малдзевы творчы форум Кічэж плюс”, яму дапамагала Адміністрацыя Прыморскага раёна Санкт-Пецярбурга на чале з Мікалаем Цэдам. Дарэчы, Мікалай Рыгоравіч родам з Бабруйска: наш зямляк. Працаваў 12 тэматычных пляцовак, на адной з іх гаспадарылі прадстаўнікі Беларусі.

Адразу пасля адкрыцця фэсту губернатар Санкт-Пецярбурга Георгій Палтаўчанка, Мікалай Цэд і кіраўнік Санкт-Пецярбургскага аддзялення Пасольства Беларусі ў Расіі Сяргей Місुरагін наведвалі “Беларускі кірмаш”. Георгій Сяргеевіч прыняў хлеб-соль ад беларусаў, цёпла прывітаў артыстаў. Ганаровыя госці разглядалі ўзоры дэкаратыўна-прыкладной творчасці, апладысмантамі падахвочвалі артыстаў, якія спявалі і танцавалі. Ды і пазней на “Беларускім кірмашы” было людна: там можна было навучыцца танцаваць традыцыйныя танцы, паслухаць прыгожыя песні, паглядзець, як працуюць майстры. А веў рэй там загадчык кафедры этналогіі і фальклору Бе-

У Санкт-Пецярбурзе, на “Беларускім кірмашы” гучалі песні з роднай старонкі

ларускага дзяржуніверсітэта культуры і мастацтваў Вячаслаў Калацэі. І мне жыва ўспомніліся гады маёй колішняй вучобы ў Мінскім політэхнікуме. Вячаслаў раскажаў, што яго кафедра песна, яшчэ з 2007 года супрацоўнічае з фалькларыстамі Санкт-Пецярбурга, у прыватнасці, з дацэнтам Пецярбургскай кансерваторыі Ірынай Паповай. “Па яе прагэцкі і трапілі на “Славянскі кірмаш”, — удакладніў зямляк. — Увогуле нашы студэнты на прэзентацыях фалькларыстаў Санкт-Пецярбурга частыя госці. На гэты раз прыехалі дзве групы, з першага і трэцяга курсаў: “Раме” і “Страла”. Займаюцца фальклорам, будуць этнафоназнаўцамі — спецыялістамі па музыцы ў вуснай традыцыі. І вучацца яны не з нот, а з жывых галасоў, з аўдыё- і відэазапісаў фальклорных выканаўцаў, выязджаюць у экспедыцыі”.

І тут, перапыніўшы спадара Вячаслава, я сказаў, што дзве мае старэйшыя сястры спяваюць у фальклорным гурце “Матырынская спадчына”. Дваццаць гадоў жывуць у плыні народных песень, танцаў, абрадаў. “Ведаю такі гурт: студэнты ездзілі і ў вёску Матрына, на Ушаччыну! — працягнуў размову Вячаслаў. — Прывезлі каштоўныя запісы спеваў і музыкі, захапленне ад творчасці самадзейных артыстаў з глыбінкі. Такія зносіны карысныя і для студэнтаў-фалькларыстаў, і для таленавітых вясцоўцаў”.

На “Беларускім кірмашы” многія маглі пабачыць і пачуць тое, што спяваюць і танчаць у Матрына. Гасцей з паўночнай расійскай сталіцы вучылі танцаваць Лявоніху, Кракава, дробная пластыка ўмельцаў з раней і на Украіне, у Расіі, Латвіі ды Літве, а назва яго ад Кракава, старой сталіцы Польшчы.

Я ж з невымоўнай асалодай

слухаў мінскіх студэнтаў, бо чуў у іхніх галасах матырынскія напевы — з маёй роднай зямлі. Вось які каштоўны падарунак прывезлі мне на бераг Фінскага заліва землякі!

Гасцючы на пляцоўцы беларусаў, Сяргей Місुरагін заўважыў: добра, што на фэсце выступаюць прадстаўнікі трох брацкіх славянскіх народаў, пануе атмасфера сяброўства і братэрства. Вельмі хацелася б, каб такія святы ладзіліся і надалей, бо гэта не толькі паказ талентаў розных народаў. Завязваюцца творчыя кантакты, ідзе ўзаемаўзбагачэнне культур. Беларусы Піцера спадзяюцца сустракаць тут яшчэ больш творчых гуртоў з Бацькаўшчыны. І аддзяленне пасольства, па словах Сяргея Місुरагіна, будзе таму спрыяць. Так што — да новых сустрэч на берагах Нявы, дарагія землякі!

Васіль Шалак,
 беларус з Санкт-Пецярбурга

ВЕСТКІ

Гімн спявалі разам

Дзень Незалежнасці ў Беларусі адсвяткавалі сёлета асабліва ўрачыста. Падставай для гэтага стала круглая дата — 70-годдзе вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Святочныя мерапрыемствы прайшлі ва ўсіх гарадах Беларусі, але асноўныя ў Мінску. Каля паўмільёна чалавек сабралася ля стэлы “Мінск — горад-герой”. Галоўнай падзеяй 3 ліпеня стаў ваенны парад. У небе над Мінскам гараджане і госці сталіцы ўбачылі верталёты, штурмавікі, знішчальнікі і ваенна-транспартны самалёт Іл-76.

Фінальнай часткай ваеннага парада стаў пляц-канцэрт зводнай роты ганаровай варты і выступленне зводнага ваеннага аркестра, у якім прыняло ўдзел больш за сто чалавек.

Адразу пасля парада адбылася рэспубліканская патрыятычная акцыя “Праспяваем гімн разам”. Сотні тысяч людзей з усіх куткоў краіны разам праспявалі беларускі гімн. Ён загучаў, як толькі перад стэлай з’явіўся вялікі сцяг Рэспублікі Беларусь. Не менш яркай падзеяй вечара стаў і святочны феерверк. З шасці пунктаў у Мінску было дадзена па 30 залпаў, вышыня раскрыцця некаторых дасягала 500 метраў! Ад захапляльнага дзесяціхвіліннага вогненна-музычнага шоу не маглі адарваць вачэй ні дарослыя, ні дзеці.

Дарэчы. Дзень Незалежнасці, Дзень Вызвалення Беларусі святкавалі і суполкі суайчыннікаў у розных краінах. У прыватнасці, у рэдакцыі рыхтуецца да друку цікавы тэкст, дасланы з Малдовы. У бліжэйшых нумарах мы звернемся да важнай тэмы. Пішыце на электронны адрас рэдакцыі: як і дзе вы адзначалі свята.

ТРАДЫЦЫ

Вялікае Купалле на Дняпры

Амаль 100 тысяч чалавек наведвалі свята ў Шклоўскім раёне

Сёлета сваю творчасць на свяце “Купалле” (“Александрыя збірае сяброў”) прадставіла больш за паўтары тысячы народных майстроў з Беларусі, Расіі ды Украіны. Паводле слоў супрацоўніцы Магілёўскага аблвыканкама Алены Бабровай, Купалле, адно з найпрыгажэйшых святаў беларускага лета, наведала амаль 100

тысяч чалавек. Па колькасці гасцей і ўдзельнікаў пятае па ліку свята на Дняпры пабіла мінулагадні рэкорды. “Гэта сведчыць пра цікавасць да мерапрыемства, насычаная і цікавая праграма якога прыцягнула гасцей удзелаў у ёй вядомых калектываў, выканаўцаў, яркім сузор’ем артыстаў”, — адзначыла Алена Баброва.

Малюнічы кірмаш, песні і абрады для Александрыі ўжо сталі традыцыяй. Асаблівай папулярнас-

цю карысталіся вырабы народных майстроў. Пры Дняпры можна было не толькі пабачыць майстар-класы ад кавалёў, ганчароў, але і зрабіць сувенір уласнымі рукамі. На “ўра” разыходзіліся вяночкі з жывых кветак, дробная пластыка ўмельцаў з сімволікай Купалля, вырабы з лазы і саломкі.

На свяце было шмат цікавых творчых праектаў. Прайшоў канцэрт лепшых гарманістаў Магілёўшчыны з

удзелам Расійскага цэнтра “Іграй, гармонь!” імя Генадзя Завалокіна, пленэр па драўлянай скульптуры, працавала творчая пляцоўка “Вялікай бард-рыбалкі”, былі выступленні пілатаў і парашутыстаў. Кульмінацыяй свята стаў гала-канцэрт з удзелам вядомых артыстаў з трох краін і святочны салют. “Мы лічым, што свята ўдалося: госці паехалі задаволеныя, з добрым настроем і сувенірамі. Так што канцэпцыю правядзення мерапрыемства

Майстар-клас ад ганчара

будзем развіваць і далей”, — сказала Алена Баброва.

СВАЕ СЯРОД СВАІХ

Гасцінная гаспадыня

Больш за 20 гадоў падтрымлівае сувязі з беларусамі замежжа Галіна Навіцкая

Кацярына Мядзведская

Хто даўно працуе ў беларускіх суполках замежжа, той напэўна знаёмы з гэтай жанчынай. Яна каардынатар праектаў Беларускага таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом “Радзіма”. Сустрэчы ў гасцінным доме па вуліцы Захарава, 23, непадалёк ад Плошчы Перамогі, праходзяць пад гарбатку — і мы так пачалі. Што ж, гэта важны элемент цёплага, сардэчнага прыёму! Ці то водар траў, ці то шчырасць гаспадыні клічуць наведнікаў “Радзімы” зайсці туды яшчэ не раз.

“Прымалі сёлета вялікую дэлегацыю з Даўгаўпілса — балельшчыкі, на чэмпіянат свету прыезджалі, — узгадвае Галіна Навіцкая. — У групе былі і суайчыннікі, і латышы. А пасля матча, на якім Латвія прайграла, завіталі ў “Радзіму”: супакоіцца”. Пад час размовы новыя задумы з’явіліся: правесці ў Даўгаўпілсе паказ беларускіх строяў. Са “Скарбніцай”, дзе іх шыюць, няма пытанняў: строі дадуць. Навіцкая зладзіла для гасцей і экскурсію па Мінску — усе былі задаволены. Зрэшты, нечаканыя госці ў яе бываюць часта. Знайсці падыход, дапамагчы ў просьбе, адгукнуцца на праблему яна ўмее. Псіхолог, добры арганізатар, чалавек слова... Даўно ведаю Галіну Аляксандраўну: усё атрымліваецца неяк лёгка ў яе, хутка, з душой... Бо любіць справу, якой займаецца.

У “Радзіму” прыйшла з вялікім досведам: гады чатыры працавала з мужам-перакладчыкам у Іране. Краіна тая, прызнаецца, дагэтуль сніцца. Ведае, што такое тута па Радзіме. Пасля былі праца ў школе, у Асацыяцыі

садзеяння ААН — там пазнаёмілася з мноствам цікавых людзей, многаму навучылася. Ды і сямейны жыццёвы досвед карысны. “З Робертам пазнаёміліся ў інстытуце, пажаніліся на апошнім курсе, — з пяшчотнай усмешкай згадвае даўні час. — Усё жыццё былі разам, побач, падтрымлівалі адзін аднаго, ніколі не сварыліся”. Мудрасці, як жыць “за мужам”, навучыла яе бабуля Ніна Герасімаўна, пра якую ёсць такія радкі ў складзенай дзедам аўтабіяграфіі: “Жонку выбіраў не па каханні, аднак ведаў, што Ніна будзе добраю гаспадыняй і маці для маіх дзяцей”. Душа ў душу жылі і Галіна Аляксандраўна з Робертам Анатолевічам, а тры гады таму яго не стала... Балюча перажывае страту, і цяпер яе галоўная падтрымка — сын Ігар, дачка Наталія, унук Данііл, а таксама любімая справа.

Калі ў 90-х у таварыства пачаліся праблемы з фінансаваннем, засталіся адзінкі супрацоўнікаў, і Галіна Навіцкая сярод іх: “І ўявіць не магла, што пакіну арганізацыю з багатай гісторыяй, такую патрэбную для суайчыннікаў”. Удваіх з кіраўніком, Максімам Дубянкам, шукаюць спонсараў і дапаможцаў, каб аплачваць арэнду будынка, рэалізоўваць праекты. “Хто ніколі не пакідаў нас у бядзе, дык гэта нашы суайчыннікі, — гаворыць Галіна Навіцкая. — Алег Чубін з Іспаніі даўгі па арэндзе аплачваў, Аляксандр Шут з Кыргызстана, Іван Панасюк з Новасібірска доўгі час плацілі за камуналку, тэлефон. Валерыі Казакіў з Масквы і сёння дапамагае рэалізоўваць праекты”.

Гісторыя “Радзімы” працягва-

Галіна Навіцкая з артыстамі ансамбля “Тутэйшая шляхта”

ецца, прычым званкоў і зваротаў менш не становіцца. Калі мы гутарылі, Галіна Навіцкая з калектывам “Тутэйшая шляхта” збіралася ў літоўскую Палангу, на III Фестываль беларускай культуры “Зоры Балтыкі”. У ліпені ў Мінску прымуць гурт з польскай Нараўкі, Людміла Шчаслівенка з Новасібірска абяцала завітаць. “Радзіма” ладзіць курсы для кіраўнікоў мастацкай самадзейнасці — ужо разам з Рэспубліканскім цэнтрам нацыянальных культур і Інстытутам культуры Беларусі, штогадовы канцэрт у ДК МТЗ “Песні, якія нас аб’ядноўваюць”. Дапамагаюць “радзімаўцы” суайчыннікам з візамі, шлюць хадаініцтвы ў консульствы.

“Шмат значаць і трывалыя асабістыя сувязі, — прызнаецца Галіна Навіцкая. — Даўно перапісваюся з Эдуарда Пеннісі, Зянонай Сабчук, Валянцінай Сербінай з Аргенціны, Еўдакіяй Клімовіч са ЗША, іншымі землякамі з замежжа. Знаходжу для іх спасылкі ў інтэрнэце, дысылаю артыкулы з газет. Нядаўна Эду-

арда папрасіў рэцэпт беларускіх дранікаў...”

Яна і сама шмат дзе пабывала. Ёй помніцца паездка ў ЗША, там пабачыла помнік Янку Купалу ў Араў-парку, будынак Штаб-квартэры ААН у Нью-Ёрку, сустрэлася з суайчыннікамі. Увогуле кожная сустрэча з беларусамі, дзе б яны ні жылі — у Літве, Польшчы, Расіі, Украіне, Малдове — помніцца. Яна ведае, як імкнуцца суайчыннікі захаваць родную мову ў краінах, дзе жывуць, беражна ставяцца да рэчаў, што засталіся ад бацькоў, адраджаюць абрады, праводзяць імпрэзы.

Цяпер у “Радзіме” “за ўсё беларускае замежжа” адказвае яна адна. Таму і планаў на лета не будзе. А выпадае магчымасць — едзе ў родны Нясвіж: у мястэчку Заазер’е, ля замка Радзівілаў (у ім, дарэчы, быў кучарам дзядуля, а бабуля клапацілася пра княжну) жыла яна з маці ды бабуляй. Любіць Нясвіж і дачка Наталія, і ўнук Данііл. Але бабулі яго доўга адпачываць няма калі: дзверы “Радзімы” павінны ж быць адчыненыя заўсёды...

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

Прывітанне з Грузіі

Добры дзень, паважанае рэдакцыя! Дзякую за рэгулярную дасылку газеты “Голас Радзімы” беларусам у Грузію. Атрымліваем штотыднёва па тры асобнікі, але нас няшмат, а тых, хто можа чытаць па-беларуску, яшчэ менш. Таму, мяркую, можна дасылаць нам адзін асобнік, а большым суполкам класці ў канверты і астатнія “нашыя”. Можна з’эканоміць на перасылцы: назапашваць некалькі нумароў і перасылаць іх адначасова. Я праглядваю “Голас Радзімы” і ў інтэрнэце, з газет раблю падшыўку. Цікава чытаць, чым жывуць Беларусь і беларусы ў розных краінах.

Яшчэ ўсім да ведама: нас тут дзве беларускія арганізацыі. Але ў суполцы пад кіраўніцтвам Аляксея Бахолдзіна, наколькі мне вядома, увогуле ніхто не валодае беларускай моваю. Што ж, гэта іх выбар... Як па мне, то, каб прадстаўляць Беларусь за мяжой, трэба ўсё ж займацца і самаадукацыяй. Інакш атрымліваецца прафанацыя добрай справы... Наш Саюз беларусаў Грузіі “Беларускія сябры” мае культурна-асветную накіраванасць, і пытаннямі вывучэння мовы мы таксама займаемся.

Калі будзем праводзіць нейкія значныя мерапрыемствы — абавязкова напішу вам пра тое. Цяпер мы супрацоўнічаем са “Славянскім кангрэсам”, сумесна ўдзельнічалі ў шэрагу мерапрыемстваў да Дня Перамогі. Яшчэ я перакладаю артыкулы аб культуры з беларускай мовы на рускую для рускамоўнага літаратурнага таварыства “Ар’ён”.

І яшчэ. У гэтыя дні Беларусь, усе нашы сябры і суайчыннікі ў замежных краінах святкуюць 70-годдзе Вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Гэта векапомны і святы для ўсіх нас дзень. Жадаю ўсім беларусам, дзе б мы ні жылі, мірнага неба і добрых сяброў!

Лідзія Шацірышвілі,
намеснік старшыні Саюза беларусаў
Грузіі “Беларускія сябры”

КАНТАКТЫ

Сяброўства мацуецца справамі

У Інстытуце культуры Беларусі адбыўся дыялог “Беларусь — Кітай”

Супрацоўніцтва, згода, садружнасць — тры словы найчасцей гучалі на гэтай сустрэчы. Ладзілі дыялог Інстытут культуры Беларусі ды Пасольства Кітайскай Народнай Рэспублікі ў Беларусі.

Прывітальнымі словамі сустрэчу распачалі Міністр культуры Беларусі Барыс Святлоў і Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол КНР у Беларусі Цуй Цімін. Яны прыгадалі, што ўжо 22 гады адносіны паміж краінамі развіваюцца стабільна. Супрацоўніцтва мацуе і моладзь: ёсць праграмы па вывучэнні моваў. У вуну Беларусі цяпер паглыбляюць веды звыш дзвюх тысяч кітайскіх студэнтаў. Апошнім часам і беларускія юнакі і дзяўчаты ахвотна вывучаюць кітайскую мову.

Пра досвед ажыццяўлення культурна-асветных праектаў і праграм расказала намеснік дырэктара Рэспубліканскага інстытута краязнаўства імя Канфуцыя пры БДУ Ірына Крывец. Гаварыла пра тры

Госці з Кітая ў Інстытуце культуры Беларусі

напрамкі, па якіх восем гадоў працуе інстытут: вывучэнне кітайскай мовы, навукова-даследчая работа, папулярныя ведаў пра нашага ўсходняга партнёра. У 2013-14 навучальным годзе ў інстытуце дзейнічалі 5 дзіцячых і 12 дарослых груп па вывучэнні кітайскай мовы. Працуе летняя школа. Арганізуюцца дні кітайскага кіно, майстар-класы, выставы кітайскіх мастакоў, навуковыя канферэнцыі.

Як адзначыў галоўны рэдактар часопіса “Нёман” Аляксей Чарота, Кітай — гэта краіна, якая асабліва клапаціцца пра тое, каб шырока папулярна заваць сваю мастацкую літаратуру ў свеце. У сваецкі час творы кітайскіх пісьменнікаў друкаваліся пераважна ў саюзным часопісе “Всемирная литература”. Цяпер жа яны ўсё часцей з’яўляюцца ў беларускім “Нёмане”. Мікола Мятліцкі зрабіў вельмі добры пера-

клад на беларускую мову кнігі “Пад крыламі дракона” з вершамі кітайскіх паэтаў.

Затым у дыялог уключыўся супрацоўнік Інстытута культуры Беларусі прафесар Адам Мальдзіс. Ён расказаў аб дзейнасці ў Кітаі нашых суайчыннікаў. Гэта найперш член Расійскай праваслаўнай місіі ў Шанхаі, ураджэнец вёскі Стралічавая цяперашняга Хойніцкага раёна, па сутнасці першы беларускі дыпламат Іосіф Гашкевіч, чый 200-гадовы юбілей з дня нараджэння сёлета адзначаецца па рашэнні ЮНЕСКА ў свеце. Сваімі артыкуламі ў перыёдыцы ён адкрыў Расіі Кітай. Варта пашукаць у Шанхаі яго дакументацыю, а ў Харбіне — архіўныя матэрыялы аб пражыванні там у 1930-я гады беларускіх айцоў-марыянаў з Друі. Сярод іх быў пісьменнік Вінцук Адважны, які напісаў дакументальную кнігу “Кітай — Сібір — Масква” з вельмі гуманымі заклікамі і ацэнкамі. І яшчэ цікавы факт: цяпер у Кітаі, пры Далянскім політэхнічным універсітэце дзейнічае пад кіраўніцтвам Вольгі Малахавай беларускі

мастацкі калектыў з васьмі жанчын, якія выконваюць народныя песні ды танцы. Прамоўца прапанаваў супрацоўнікам інстытута сабраць для гэтай адзінай беларускай супольнасці ў Кітаі бібліятэчку мастацкай і мастацтвазнаўчай літаратуры.

Пра ролю міжнароднага абмену пры павышэнні кваліфікацыі кадраў гаварыла на сустрэчы выконваючая абавязкі рэктара Інстытута культуры Беларусі Ірына Лапцёнак. Асабліваю ролю ў гэтым абмене адгрываюць вышэйшыя навучальныя установы.

Удзельнікі дыялогу аглядзелі некалькі кніжных і мастацкіх выстаў. Асаблівай увагай карысталася 20-я па ліку персанальная выстава традыцыйнага кітайскага жывапісу тушшю і мінеральнымі фарбамі “Паднябеснае святло” мастакі з Іродна Марыны Эльшэвіч. Сустрэча закончылася песнямі і танцамі ансамбля “Крупіцкія музыкі”, які ў 2009 годзе пабываў на гастроях у Шанхаі.

Галіна Івуць, метадыст
Інстытута культуры Беларусі

СТАН ДУШЫ

Келіх лідскай настальгii

У жыхароў і гасцей Ліды з’явілася месца, дзе вандруюць у атмасферу 60-х. Тыповую кватэру-“хрушчоўку” са знаёмымі нам з дзяцінства рэчамі можна пабачыць у гістарычна-мастацкім музеі.

Іна Ганчаровіч

Прыхільніцай усяго савецкага мяне, прызнацца, не назавеш. Але ў маленькай кватэры адчула такую хвалю пазітыву і радасці, што і пакадаць яе не хацелася. Тыповая для 60-х “хрушчоўка”. Такія кватэры былі ў кожным двух-пяціпавярховіку на прасторах Саюза. Назва — у гонар Мікіты Хрушчова: ён кіраваў краінай, калі будавалі такое жыллё. Дакладна такая ж кватэра была і ў маіх бацькоў. Цесната, нізкія столі, слабая гукаізаляцыя — бацькам не падабалася, а мне нават вельмі добра там жылося. Вечарамі ў ложку я магла гадзінамі шаптацца “праз разетку” з сям’ёўкамі з суседняга паўвядзена...

Пераступаю парог, а супрацоўніца музея прытрымлівае мяне за локаць: “Асцярожна, тут сцены пабеленыя — як і было ў 60-х”. Пра сцены майго дзяцінства не памятаю, але знаёмыя прадметы ў пакоі імгненна перанеслі мяне ў былое. Лямпавы тэлевізар, радыёла, нажняя швейная машынка, дзіцячы ложка з лялькамі і нават дзіцячы гаршчок — так і ў нас было. “Хрушчоўка 60-х” адкрылася два гады таму, — распавядае Наталля Мандрюк. — Мясцовыя жыхары неслі ў музей усё, што знаходзілі на антрэсолях, на лецішчах. Рэчаў было шмат, яны не змяшчаліся ў нашым сховішчы. Выраслі стварыць пакой 60-х, задума такая: тут жыве сям’я з трох чалавек. Муж — бухгалтар на рамзавадзе, жонка — на абуткавай фабрыцы. Дачка ходзіць у садок. Гэта яе лямпавае тэпцікі. Вось старыя чаравікі, флакончык аджалона “Шыр”: яго любілі мужчыны таго часу, нават пах захаваўся”.

Слухала экскурсавода, а вочы шукалі прадметы з майго дзяцінства. Вешалка ля ўваходу з верхняй вопрат-

У лідскай “Хрушчоўцы 60-х” шмат цікавых экспанатаў

кай, пластмасавыя гусі, чайны сервіз, круглы стол, накрыты велюравым абрусам — не памятаю... Вось! Легендарная авоська! Яе вельмі любіў мой тата. Каліскласці, яна змяшчалася ў яго ў кішэні, а калі з’яўляўся дэфіцытны тавар — ужо ёсць куды класці. Мая бабуля, праўда, больш любіла скуравую вялікую гаспадарчую сумку: у ёй не відаць было, што нясеся. А вось дыяпраектар з скрыначкай дыяфільмаў. Амаль такі ж быў у мяне: падарыла бабуля. Як любілі мы з братам увечары, затаішы дыханне, глядзець любімыя казкі: “Дзюймовачка”, “Па шчупаквым загадзе”, “Тры мядзведзі”. Плёнку

пракручвалі па чарзе, а тэксты чытаў тата. Часам ён засынаў, і мы крычалі “Тата!”, і ён зноў пачынаў чытаць...

Так хораша вяртацца туды, дзе табе добра! “Летась напярэдадні навагодніх святаў мы паставілі тут ёлку, і нам прыносілі цацкі: больш за 500 старых ёльных упрыгажэнняў! — працягвае Наталля. — Асабліва каштоўныя вагавыя цацкі: іх не выпускаюць, а тады былі ў любой краме”. І я такія цацкі добра памятаю! Неяк бацькі ноччу паставілі ёлку — пад самую столь! І ўпрыгожылі яе цацкамі, а пад галінкамі паклалі падарункі. Калі мы з братам прачнуліся, нам казалі:

уначы прыходзіў Дзед Мароз, ёлку прынёс, упрыгожыў яе цацкамі і, здаецца, кожнаму пакінуў падарункі. Ой, як хацелася іх пабачыць! Мы з братам падскочылі да ёлкі, адштурхоўваючы адзін аднаго — і яна рухнула... Усе цацкі, акрамя такіх ватных, пабіліся. Слёз было... А якія падарункі там ляжалі — і не ўспомніць. Пазней ёлку прывязвалі да батарэі.

Слухала аповед Наталлі, а хваля шчымылай настальгii накрывала мяне з галавой. Амаль кожная рэч у “хрушчоўцы” нагадвае пра самы бесклапотны ў маім жыцці час: дзяцінства. Скажаце, зноў настальгія па СССР? Не, гэта светлая тута па той пары, якая стала гісторыяй, па вельмі дружным жыцці ў “хрушчоўках”. Калі мы, дзеці, сыходзілі, клалі ключык пад дыванок. Калі гулялі дацямна, і бацькі не баяліся за нас. Калі брудны абутак за дзвярыма пакідалі. Калі скрыні з прадуктамі на лесвічнай пляцоўцы стаялі без усялякіх замкоў. Калі суседзі штовечар прыходзілі да нас глядзець тэлевізар: свайго не мелі. Вядома, усё гэта мае дзіцячы ўспаміны. Магчыма, трохі наіўныя, але мне ад іх шчыміць сэрца...

Хоць псіхааналітыкі і сцвярджаюць, што настальгія — гэта такая форма меланхоліі, і што яна можа быць небяспечнай, але запэўніваю вас: у малых дозах яна вельмі карысная. І калі вам не хочацца хадзіць па мастацкіх галерэях, традыцыйных музеях — паедзьце ў Ліду, каб асушыць там добры келіх настальгii. Дарэчы, і смак піва ў гэтым утульным горадзе таксама ў некага выкліча незабыўныя ўспаміны: у тамтэйшых півавароў даўня традыцыя. А ў “Хрушчоўцы 60-х” лёгка перанесціся ў тыя часы, калі і неба здавалася больш блакітным, і марожанае — смачнейшым, і газіроўка ў аўтамагах — саладзейшаю.

ФОТААРХІЎ

Аднойчы летам

Сяргей Панізьнік

Арыгінальны здымак з двума класікамі беларускай літаратуры — згадка пра даўняе лета пад Мінскам

Тройца на Тройцу. Лета 1969 года

Мне добра помніцца той дзень. Чэрвень 1969 года. Святкаваць Сёмуху, ці Тройцу, нашы цяперашнія класікі згадзіліся за Мінскам. Рыгор Барадулін з жонкай Валянцінай паклікалі яшчэ Уладзіміра Караткевіча — і мы ўсе разам выйшлі ад ручая, што злева ад Уручча, на пагорак.

Там яшчэ не было новага мікрараёна. Сталіца з-за падраслага жыта нават не відалася. Запомніце і вы: там, дзе стаяць цяпер гарадскія гмахі мікрараёна Уручча, ад кружнай аўтамагістралі на ўсход, святла-ла азерца. І ў ім на Сёмуху 45 гадоў таму купаўся-амываўся Уладзімір Сямёнавіч. Ну і мы з ім...

Дамы мікрараёна “Уручча”

Ці маглi ж мы тады ўявіць, што на месцы нашага вясялага святкавання Сёмухі-Тройцы з’явіцца хмарачосы? Цяпер за ручком, злева ад Уручча, размясціўся Музей камянёў. Дарэчы, нядаўна хадзіў там: з аўтастрады Мінск — Масква ёсць паваротак, па якім можна збочыць да гэтага цікавага тураб’екта. На той паваротак і мы выходзілі, каб трапіць ва ўручанскую “келлю” супрацоўніка рэдакцыі газеты 120-й гвардзейскай дывізіі лейтэнанта Панізьніка.

Выходзілі ўрачыста, нават з караткевічаўскім рогатам. Бо Рыгор Іванавіч жартоўна асцерагаў Уладзіміра Сямёнавіча, як правільна трымаць сваю руку ў зачэпе з Рыгоравай: каб высока і зыбка неслі шануюную Валянціну Міхайлаўну па траецка-сёмухавай сцяжыне.

Так і хочацца яшчэ дадаць цяпер, глядзячы на гэты чорна-белы здымак: якія ж маладыя мы былі...

СУПРАЦОЎНІЦТВА

Там і стала Астана

Госці з Казахстана ў Цэнтры Абая

Іван Іванаў

У Беларускім нацыянальным тэхнічным універсітэце пабывалі госці з Казахстана

Дэлегацыю Еўразійскага нацыянальнага ўніверсітэта імя Льва Гумілёва з Астаны ўзначальваў рэктар ЕНУ Ерлан Сыдыкаў. Ён доктар гістарычных навук, прафесар, кіруе ўніверсітэтам з 2011 года. Госці з Ка-

азахастана і навукова-даследчай дзейнасці. Гасцей знаёмлілі з вучэбна-метэрыяльнай і вучэбна-лабараторнай базай БНТУ, кірункамі навукова-даследчай дзейнасці.

Дэлегацыя наведвала і Цэнтр казахскай мовы, гісторыі і культуры імя Абая, які дзейнічае пры БНТУ. Гасцям расказалі, як працуе цэнтр, пра яго знакавыя праекты. Напрыклад, цэнтр штогод ладзіць вялікае студэнцкае свята вясны — фестываль “Наурыз мейрамы ў БНТУ”. Наурыз, дарэчы, з 2001 года ў Казахстане — свята дзяржаўнае. Летась пад час фестывалю прайшла ў БНТУ і міжнародная навуковая канферэнцыя “Тураўскі, Абай, Гумілёў, Канфуцый, Балівар, Гётэ: роля Беларусі ў філасофскім дыялогу сучасных культур”. Значнай падзеяй у наладжванні беларуска-казахстанскага культурнага дыялогу стаў і леташні круглы стол з удзелам пасла Казахстана ў Беларусі Ергалі Булегенава. На ім выступалі прадстаўнікі казахстанскага пасольства, супрацоўнікі БНТУ, беларускія і казахстанскія студэнты.

Госці з Астаны з цікавасцю знаёмліліся з фотаматэрыяламі, якія сістэмна запісваюцца ў Цэнтры Абая. Ёсць зацікаўленасць у цесным узаемадзенні Цэнтры Абая з Цэнтрам мовы і культуры “Беларусь”, які створаны ў ЕНУ. На сустрэчы гаварылі пра тое, як далей наладжваць сумесную працу.

Ерлан Сыдыкаў падарыў Цэнтру Абая памятны сувенір з лагатыпам ЕНУ імя Льва Гумілёва. Дарэчы, шэраг будынкаў універсітэта, у тым ліку і яго юрыдычны факультэт, знаходзіцца ў Астане на пачатку вуліцы Адольфа Янушкевіча — ураджэнца Нясвіжа, які шмат падарожнічаў па стэпавым краі ды паспрыяў пашырэнню ведаў пра яго звычаі, культуру ў Еўропе. Магчыма, з часам казахстанскія сябры змогуць адкрыць у Астане і помнік слаўнаму ўрадженцу Беларусі, які ў лісце да брата ад 31 мая 1846 года прадказаў, што невялікі гарадок Акмала (пазней яго называлі Акмолінск і Цалінаград) — гэта “будучая сталіца ўсяго стэпу”. Так і стала: менавіта там цяпер Астана...

ВАНДРОЎКІ

Захапляцца, слухаць і любіць

Нататкі пасля паездкі на Палессе, у Дастоева, дзе было родавае памесце Дастаеўскіх

“Душа мая, ты мудрасць сабірай/
Каля гасцінца ціхага старога./ ...
Пасля хады — сущішанасці рай./ Пас-
ля спакою — новая дарога”... Такія
паэтычныя радкі згадаліся мне ў
дарозе на Палессе, пад час чаргова-
га “Літаратурнага падарожжа”. Не
паспелі вандроўнікі “сбраць му-
драсць” са шляхоў Адама Міцкевіча
— а вось выправіліся ў Дастоева. У
мясціны, звязаныя з продкамі Фёда-
ра Дастаеўскага. А ў планах і спеўнае
Пясочнае — бо сёлага ж 110-я ўгодкі
паэта-песенніка Адама Русака.

Супрацоўнікі Музея літаратуры,
беларускія пісьменнікі па дарозе ў
аграгарадок Дастоева, у Іванаўскі
раён Брэстчыны, разважалі пра
энергетыку роднай зямлі. Яна на-
раджае волатаў духу, натхняе
таленавітых на новыя творы, пры-
цягвае тых, хто мае хоць кроплю бе-
ларускай крыві. Так, пэўна, і з Фёда-
рам Дастаеўскім адбылося. Хаця сам
знакаміты пісьменнік ніколі не жыў у
Дастоеве, ды радаводам глыбока спа-
лучаны з беларускім Палессем, і су-
вязь тую адчуваў. Ёсць такія радкі ва
ўспамінах жонкі Ганны Рыгораўны:
“Мой покойный муж неоднократно
говорил, что род его ведется из
Литвы, от пинского маршалка Петра
Достоевского, избранного в Сейм в
1589 году. Сам Петр Достоевский и
его потомки жили в Достоево”. Паз-
ней і дачка пісьменніка згадала: па
мужчынскай лініі продкі яе паходзілі
з Беларусі, дзе ім належала сядзіба
Дастоева ў Пінскім павеце.

Аднак пра сувязь палескай вёскі
з імем Дастаеўскага ведалі раней
хіба мясцовыя краязнаўцы. Прыз-
начаны ў канцы 1960 года дырэктарам
Дастаеўскага школы Мікалай
Паўлавіч Раманаў разам з жонкай,
Людмілай Лявонцеўнай, распачалі
пошукі звестак пра род Дастаеўскіх.
Ладзілі перапіску з яго нашчадкамі,
даследчыкамі творчасці Фёдара
Міхайлавіча. Знайшлі ўспаміны
жонкі і дачкі, правялі вялікую дас-

Удзельнікі “Літаратурнага падарожжа” ў Дастоеве, у народным музеі Ф. М. Дастаеўскага

ледчую працу — і ўрэшце стварылі на
базе школы літаратурна-краязнаўчы
музей. Эстафету падхапіў настаўнік-
гісторык, дырэктар народнага музея
Ф. М. Дастаеўскага Анатоль Бурак:
ён таксама шмат зрабіў для справы,
збіраў экспанаты. Казаў, ведаць ра-
давод пісьменніка варта, каб глыбей
разумець яго творчасць. Слушна...
Цікава чытаць у кнізе даследчы-
ка творчасці Ф. Дастаеўскага Ігара
Волгіна “Нарадзіцца ў Расіі” сведчан-
не сучасніка творцы, які распавёў пра
сустрэчу з пісьменнікам. Ён згадвае:
на сцэну выйшаў невялікага росту
мужычок з рыжывата-русавагай ба-
радой, які падобны быў да зачуханага
беларуса з невялічкай вёскі. Не надта
карэктнае, але цікавае параўнанне!
На думку пісьменніка Уладзіміра
Ліпскага, ёсць “беларускі след” і ў

творчасці Фёдара Дастаеўскага,
асабліва заўважны ў апавяданні “Му-
жык Марэй”.

Пра тое, што Фёдар Дастаеўскі
вельмі паважаная асоба ў аграга-
радку, сведчыла экскурсія, якую
для гасцей правялі дзесяцікласніцы
Людміла Бандарук і Таццяна Ваў-
дзіюк. Дзяўчаты з гонарам паказвалі
ўнікальныя экспанаты музея — фо-
таздымак пісьменніка, кнігу яго
твораў, рэдкія даследванні творчасці.
Любоў да роднага краю, яго мінулага
выявіў настаўнік гісторыі Ана-
толь Аляксандравіч Свірыдчук: ён
паказаў краязнаўчую частку музея,
таксама цікавую.

Потым госці са сталіцы
выканалі сваю частку праграмы:
у актавай зале школы расказвалі
пра літаратурнае жыццё ў Беларусі,

праект “Літаратурнае падарож-
жа”, чыталі свае творы, адказвалі на
пытанні. Заслужаны дзеяч культуры,
лаўрэат Дзяржпрэміі Беларусі Ге-
надзь Пашкоў прывёз стос кніг у па-
дарунак школе ад Саюза пісьменнікаў
Беларусі. Ён уручыў дыпламы Саюза
за актыўную прапаганду беларускай
літаратуры дырэктару школы Святла-
не Мікалаеўне Ляхавец, настаўнікам
роднай мовы і літаратуры. Пачытаў
Геннадзь Пятровіч і ўласныя вер-
шы. Я расказала пра наш музей,
праект “Літаратурнае падарожжа”,
яго герояў, удзельнікаў і далейшыя
планы. Прыхільна сустрэлі ў школе
пісьменніка Анатоля Зэкава, якому
ўдаецца ладзіць кантакты з юнымі
слухачамі — разам яны чыталі вер-
шы, адгадвалі загадкі. А доктар на-
вук, прафесар Іван Саверчанка цікава

расказваў пра Фёдара Дастаеўскага,
яго ролю ў сусветнай літаратуры.
На развітанне мы пакінулі шко-
ле падарункі: кнігі з аўтаграфамі
аўтараў, музейны буклет. Вучні яшчэ
знайшлі ў школьнай бібліятэцы кнігі,
часопісы з творами падарожнікаў —
папрасілі і там пакінуць аўтаграфы.
Пыталі ў дырэктара школы: а калі ж
гэта прывезеныя кнігі можна будзе
ўзяць пачытаць?

У той дзень мы сустрэліся
і з супрацоўнікамі Іванаўскай
раёнкі “Чырвоная звязда”. Рэдак-
цыю ўзначальвае пісьменнік Ана-
толь Крэйдзіч, старшыня Брэсцка-
га абласнога аддзялення Саюза
пісьменнікаў. Потым — творчая су-
стрэча з адпачываючымі ў санаторыі
“Алеся”. Сярод іх, дарэчы, былі і
расіяне. Яны таксама з цікавасцю
слухалі выступленні ўдзельнікаў
падарожжа ды Анатоля Крэйдзіча.
Многія дзякавалі за сустрэчу, за аса-
лоду пачуць беларускую мову.

Вярталіся мы ў Мінск позна.
Хоць і стомленыя, але з цёплым
пачуццямі ад сустрэчы з прыгожым
краем, неабыхавай да прыгожага
пісьменства моладдзю. Дарэчы,
Дастаеўскі ў дзённіках пісаў: моладзь
не можа засяродзіцца на ежы, чынах,
пакланенні падначаленых. Паўсюль
і заўсёды маладыя імкнуліся да
станоўчых ідэалаў і шукалі іх. Такіх,
у якіх можна верыць, якіх можна пава-
жаць, да якіх можна імкнуцца.

Маючы пэўны досвед
“Літаратурнага падарожжа”, ад-
значу: праект карысны і цікавы
і тым, да каго мы едем, і самім
вандроўнікам. Сустрэчы з людзьмі,
краявіды Беларусі — гэта штуршок
да творчасці. А паэт Геннадзь Пашкоў
трапна заўважыў: “І ў гэтым свеце,
між лясцоў і гацяў —/ колькі мне ад-
пушчана пражыць, —/ не стамлюся
бачыць і здзіўляцца./ захапляцца,
слухаць і любіць”.

Лідзія Шагойка,
супрацоўніца Музея
гісторыі беларускай літаратуры

ВІНШАВАННЕ

З юбілеем, “Прыпяць”!

Народны ансамбль танца з
Палесся святкуе 50-годдзе

Паважаная рэдакцыя! Хочацца
праз вашу газету, якая працягвае не-
малую ўвагу да народнай творчасці,
павіншаваць з 50-гадовым юбілеем
сённяшні калектыў Народнага ан-
самбля “Прыпяць”. Гэта свята і
для дзясяткаў яго ветэранаў, якія
калісьці гастралівалі па свеце, хо-
раша прадстаўляючы беларускія
танцы. У прыватнасці, нам усім
вельмі помніцца паездка ў Маскву:
там мы так танчылі, што некато-
рыя і не верылі, што палешукі з
глыбінкі на тое здатныя. А ўмеем
жа! Цяпер тыя танцы жывуць і
за межамі Беларусі. Думаю, і там іх
таленты — запатрабаваныя.

Асобны наш паклон, ад імя
артыстаў-пенсіянераў, цудоўнаму
чалавеку, харэографу Міколу

Конанавічу Котава. Гэта ж ён
стварыў адметны гурт на старажыт-
най Тураўшчыне, у Жыткавіцкім
раёне Гомельшчыны. Усяго сябе
аддаваў справе, і займаўся з намі
так апантана, што, як кажуць, аж
іскры з-пад абцасаў сыпаліся. Мы,
танцоры, якія былі ля вытокаў
гурта, вельмі рады, што змаглі
зберегчы традыцыі народных
танцаў ды перадаць іх моладзі.
А Мікола Конанавіч, ведаю,
і сёння ў страі: удзельнічае ў
розных імпрэзах, перадае ба-
гаты досвед маладым і юным
танцорам. Вялікі дзякуй яму
за гэта! Хай спадарожнічае
яму ўдача ды аберагае яго Бог!

З павагай і па даручэнні
ветэранаў гурта “Прыпяць”

Іван Мотак,
вёска Запясочча Жыткавіцкага раёна

Харэограф Мікола Котаў

ПРАЕКТЫ

Станцыя
музейная

Сёлага ў гонар
30-гадовага
юбілею Мінскага
метрапалітэна
на станцыі
“Магілёўская”
з’явіцца яго адметны
музей

Уваход у музей будзе
праз турнікет, як і ў самім
метро. І замест звычайна-
га білета вам спатрэбіцца
жэтон. У экспазіцыі Музея метро
можна будзе пабачыць гістарычныя
дакументы, фотаздымкі, а таксама
ўзнагароды. Ганаровае месца сярод
экспанатаў зоймуць сімвалічныя
ключ ад новай 29-й станцыі

Самая новая станцыя Мінскага метро

метрапалітэна “Малінаўка”, якая
адкрылася на пачатку чэрвеня, і ды-
плом міжнароднай прэміі “Залатая
калясніца”, якой Міжнародная аса-
цыяцыя метро ўшанавала дружны
калектыў мінскай падземкі.

Заснавальнік:

Установа Адміністрацыі Прэзідэнта
Рэспублікі Беларусь «Рэдакцыя
газеты «Советская Белоруссия».

Вул. Б. Хмяльніцкага, 10*, 220013, Мінск

Рэдактар

Віктар Міхайлавіч Харкоў

Адрас рэдакцыі:

пр. Незалежнасці, 44, Мінск, 220005

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 61.

Выдадзена 2 сакавіка 2009 г. Міністэрствам
Інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Бюро па рэкламе:
Тэл. +375 17 290 60 11

Тэлефон рэдакцыі:

+375 17 288 17 82;

факс: +375 17 290 68 31

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Аб’ём выдання: 1 друк. арк.

Тыраж: 1930, Заказ: 677

Газета надрукавана на Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве
«Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106
ад 30.04.2004. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Час падпісання ў друк: 20.10

Выходзіць 1 раз на тыдзень

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх
друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”,
могуць не супадаць.

© “Голас Радзімы”, 2014